

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

2. köide

Tallinnas, 24. märtsil, 1923

Nr. 5

Sisu:

Toimetuse kommentaar

K. Kotsar: Väliskaubanduse bilansi aktiivsusest
ja passiivsusest

L. S.: Balti riikide majanduskonverents Hel-
singis 5.–8. märtsil s. a.

V. üleriikline tööstusettevõtjate kongress 16. ja
17. märtsil s. a.

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI PANK

Osakonnad kõigis maakonna-linnades

ARVETESEIS

31. detš. 1922. 31. jaanuar 1923. 28. veebr. 1923.

31. detš. 1922. 31. jaanuar 1923. 28. veebr. 1923.

Aktiiva:

Kassa	707.605,072,18	653.698,332,75	743.237,538,10
Väärtpaberid	45.067,250,—	45.028,179,—	45.302,541,—
Hoiusummad väljamaal	630.133,286,33	588.353,286,33	675.728,286,33
Välisvaluuta	96.860,392,06	105.809,448,17	131.140,343,29
Laenuid välisvaluutas	217.579,499,31	237.447,843,16	246.910,006,11
Korresp. välisvaluuta „Loro“	118.492,742,36	134.650,344,08	162.122,533,—
Väljamaa korresp. „Nostro“	263.450,866,81	275.415,387,42	306.236,602,09
Korrespondendid „Loro“	14.998,840,—	14.249,163,60	14.621,623,65
„Nostro“	4.486,139,91	4.836,721,13	4.834,528,63
Laenuid mitmesug. arvetel	3.052,873,436,14	3.363,631,150,83	3.582,881,710,47
Osakonnad	478.356,119,23	596.823,021,—	652.198,303,05
Mitmesugused arved	28.801,689,53	41.801,904,53	43.102,851,78
Kokku	5.648.705.333,86	6.061.745.082,—	6.608.307.167,50

Passiiva:

Põhikapital	250.000.000,—	250.000.000,—	250.000.000,—
Tagavara kapital	37.770.710,41	37.770.710,41	37.770.710,41
Pangatahked	1.500.000.000,—	1.500.000.000,—	1.800.000.000,—
Riigikassa	1.485.094.868,60	1.516.184.498,14	1.478.689.368,52
Hoiusummad	665.422.736,99	717.307.143,60	869.021.934,25
Korresp. välisvaluuta „Loro“	342.790.019,48	347.169.105,40	354.743.103,—
Väljamaa korresp. „Nostro“	192.045.541,08	196.326.360,20	247.568.737,30
Korrespondendid „Loro“	9.696.146,20	8.050.656,48	7.331.317,03
„Nostro“	651.920,78	—	—
Garantid	326.295.769,53	477.565.095,93	530.469.494,13
Akreditiiivid	119.389.123,23	151.110.700,83	121.498.655,93
Osakonnad	478.356.119,23	615.163.926,54	656.297.080,38
Mitmesugused arved	241.197.378,28	244.896.884,47	261.916.766,55
Kokku	5.648.705.333,86	6.061.745.082,—	6.608.307.167,50

Depoos väärtnust	707.764.738,24	760.228.336,59	776.454.871,22
Inkasso dokumendid	24.422.796,26	125.794.037,22	219.764.807,15

Juhatus.

Pank võtab raha hoiule jooksvale arvele ja tähtaja peale. Diskonteerib vekslid ja annab laenusid. Ostab kulda ja hõbedat. Ostab ja müüb välisvaluutat. Annab väljamaksutähti iga soovitava summa peale ja vahetab neid sularaha vastu osakonnades. Toimetab kõiksugu pangga operatsioone sise- ja väljamaal. **Korrespondendid kõik suuremad pangad väljamaal.**

PE 17 483

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aasta lõpuni Emk. 880.— Väljamaale Emk. 1760.—
1. juulini „ 380.— „ „ 760.—

Toimetus: Pikk tän. 15, Tallinnas. Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“ Telef. 18-66

2. köide.

Tallinnas, 24. märtsil 1923.

Nr. 5.

Sisu: Toimetuse kommentaar. K. Kotsar: Väliskaubanduse bilansi aktiivsusest ja passiivsusest. L. S.: Balti riikide majanduskonverents Helsingis 5.–8. märtsil s. a. V. üleriikline tööstusettevõtjate kongress 16. ja 17. märtsil s. a. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 23. märtsil 1923.

Rahvalugemine. Suure rahuldusega märgime siin kohal, et meie märkus „E. M.“ nr. 2, Statistika Keskbüroo andku lähemaid seletusi, millest olenevad suured lahkuminekulid linnaelanikkude arvus rahvalugemise ja aadresslaudade andmete järele, vastukõla on leidnud. Meie mõtleme artiklit „Päevalehes“ 18. skp. „Rahvaarv Eestis üldrahvalugemise järele“, mida kui ofitsioos vastust meie märkuse peale tuleb käsitada. „Päevaleht“ kirjutab nimetud küsimuses:

„Kõige suurem lahkuminek aadresslaudade ja rahvalugemise andmete vahel tuli ilmsiks Viljandis. Aadresslaudade andmete järele pidi seal 1. jaanuariks olema 14.976 elanikku, rahvalugemisel registreeriti aga ainult 9.405. Vahe oli muidugi suur ja üllatav – kuid mitte neile, kes asjale ligidal seisid, sest kohaliku aadresslaua iseloom oli juba ammu enne teada.

Möödunud aastal septembris rahvalugemise jaoks kogutud eelandmete järele oli Viljandi elanikkude arv 10.694. Muidugi tekitas see tähelepanu, sest aadresslaua andmete järele pidi Viljandis 1. sept. 17.309 elanikku olema. . . Töökorraldaja linnavolinik R. Schmidt, niisama ka statistika keskbüroo olid arvamisega, et tegemist on statistilise eksitusega. Sellepärast korraldati politsei raiooniülemate kaudu kontroll, kuid ka see ei suurendanud elanikkude arvu. Selle järele korraldati kooliõpilaste abil põhjalik järelkontroll, mis ainult mõnekümne isikulise (10.718) vahe andis; seda tuleb igatahes ainult rahva liikumise arvele panna.

Sellepärast on arusaadav, et rahvalugemisel registreeritud arv – 9405 –

kedagi ei üllatanud, on ju loomulik, et linnast ligi 1000 isikut, nende hulgas kooliõpilased, pühade ajal välja võisid sõita. Kuid siiski tegi keskbüroo veel ühe kontrolli (kolmanda). Selleks komandeeriti Viljandisse ametnik, kes ühes ringkonna juhatajaga osalise kontrolli ette võttis, mille juures juhtumised ilmsiks tulid, kus aadresslaua ja majaraamatute järele majas mitukümmend isikut rohkem pidi asuma, need kõik aga juba ammugi välja sõitnud ja lihtsalt välja registreerimata olid.

Samasugune lugu on ka Valgaga, kus rahvalugemise andmete järele 4823 inimest vähem asus, kui aadresslaua andmete järele. Teostatud järelkontrollil selgusid juhtumised, kus aadresslaua kirja-des seisid 2–3 aasta eest väljasõitnud ja isegi surnud isikud.

Need näitused iseloomustavad kõige selgemini aadresslaudade andmete vähest usaldusväärlikkust, mispärast aadresslaudade elanikkude registreerimise korraldus tõsiselt parandust nõuab. Olgu sellega vastavate ametiasutuste tähelepanu asja peale juhitud.

Asjaolu, et aga siiski ka neis linnades, kus aadresslaud paremas korras on kui Valgas ja Viljandis, rahvalugemine väiksema arvu registreeris, kui seda aadresslaudade andmete järele oletati, selgub ikkagi osutavate aadresslaua vigadega ja eriti just pühadeaegse elanikkude liikumisega. Näituseks, Tallinnas leiti 28.–30. oktoobril möödalinud aastal korraldatud eelregistreerimisel 127.572 elanikku, kuna see aadresslaua andmetel 1-ks novembriks 125.963 pidi olema, s. o. 1.604 inimest vähem! Et järgnev rahva-

lugemine just eelregistreerimisel kontroleerimisel kontroleeritud majade ja korterite nimestikku tarvitata, neile veel täielikke täiendusi tehes, ja lugemise põhjalikuma korralduse ja ettevalmistuse järele suurema tegelaste arvuga läbi viidi, siis ei võinud tagajärjed vähem usaldusväärilised olla. Ja siiski leidis Tallinnas 28. detsembril 127.572 asemel 123.534 elanikku. Et puuduv osa linnast pühadeks välja oli sõitnud, on väljaspool iga-sugust kahtlust, mis tõestust leiab ka raudtee pileтите müügi arvestikust.

Meie rahvalugemine konstateeris pühadeaegset rahvaarvu olukorda, järjekult ka linnasid veidi vähendatud – pühadeaegse – rahvaarvuga. Selles tuli ilmsiks rahvalugemise teatud praktiline puudus, kuid see oli paratamatu, sest just linnadest väljasõitnud kooliõpilaste ja linnalaste peale oligi rajatud rahvalugemise teostamine maal. Pealegi on see puudus parandatav, sest maal registreeritud linnaelanikkude arv selgub lugemislehtede järelkontrollis.

Kõigest eelpooltoodust võib järeldada, et ei ole mingisugust alust kõnelda rahvalugemise puudulikkusest, pigemini selgub see hoolja ettevaatus, millega puudusi kõrvaldada ja arvatavaid eksituselgitada püüti.

Tõsi, igas ettevõttes võib puudusi olla, kuid nende olemist on käesoleval juhtumisel vaja tõsiselt põhjendada ja, peaasi, küsimust käsitada, välja minnes rahvalugemise kava ja läbiviimise korralduse otstarbekohasest hindamisest.

Jääme lootma, et edaspidi ilmuvad lõpulikud kontroleeritud andmed rahvalugemise resultaate vastu selgema ja kindlama seisukoha omandamist võimaldavad.

Loodame, et see seletus kahtlusi aitab kõrvaldada, mis rahvalugemise kohta liikumas.

Испуганная ворона
куста боится.

Moskva „Pravda“, aru-
tades Helsingi majan-
duskonverentsi asja,

tuleb otsusele, et rajariikidel mingisugust huvi ei ole sääraseid konverentse pidada, kui neid mitte Entente taga ei sunniks. Nii kästud neid ka nüüd Helsingisse minna, et aru pidada, kuidas Nõukogude-Vene väliskaubanduse monopooli murda. Lugeja näeb alamal, mille üle Helsingis nõu peeti, aga muidugi ei või sellest järeldada, et ka Nõukogude väliskaubanduse murdmiseks selsamal ajal mõnda konverentsi ei peetud – kommunistlike „nepmanide“ poolt Moskvast. Kes vähegi viimase aja teateid Venemaalt on jälginud, teab, kui palju sellest monopoolist üldse järgi on jäänud. Nepmanide urgitsused topib „Pravda“ rajariikide saapasse ja et asi tõsisem välja näeks, maalikse konverentsi tagaseinale kommunistlike lapsukeste hirmutamiseks Entente-koll, kuna ometi „Pravda“ ise kõige paremini teab, kui palju Entente ühisest frondist Nõukogude suhtes järele on jäänud. „Pravda“ meelega raheitlikud katsed „Nepi“ kapitalistlike sarvi, kapju ja saba omal esimesel leheküljelgi vähemalt mingisuguse kommunistlike fraseoloogia alla ära peita, muudavad selle esimese lehekülje üleüldse ainult lapsejuttude ajamiseks. Nii leiab üks juhtkirjanik sellesamas „Pravda“ nris, et Soveti rubla nii mitu korda Suure Prantsuse revolutsiooni assignaadist parem ja revolutsioonilisem on, kui palju ta võrdlemisi rohkem on langenud. Selles langes olla Nõukogude rahaasjanduse tervenemise pant! Seni kui Moskvast niiviisi arutakse, ei saa rajariike küll kuidagi valmistada ei Vene väliskaubanduse monopoolist ega ka majanduslikest läbikäimisest Venega üleüldse.

Väliskaubanduse bilansi aktiivsusest ja passiivsusest.

K. Kotsar.

Sellest on juba hulk aega tagasi, kui majandusteadlased seletama hakkasid, et kaupade sissevedu riiki ei tohi suurem olla kui väljavedu, sest vastasel korral läheb lugu pahasti.

Veel praegu peetakse seda seletust paljude poolt õigeaks. Esimesel pilgul paistabki ta õige olevat. Iga üksik isik, kes oma majapidamisesse teiste käest asju osta tahab, peab ise midagi müüma, et ostmiseks raha

saada. Kes tahab ikka ainult osta, see peab hakkama laenama. Niisama peaks lugu ka riigiga olema.

Nüüdne majandusteadus on selle küsimuse põhjalikumalt läbi harutanud. On hakatud juurdlema, kust kõik need summad, mille eest väljast kaupad ostetakse, õieti tulevad, ja siis selgus, et on veel muid sissetulekuid, kui müüvad kaubad ja laenu annavad. Nii on näituseks rikastel riikidel suured kapitaalid väljamaa ettevõtetes. Need üksi võimaldavad oma protsentidega väljast palju kaupa sisse vedada, ilma et vaja oleks oma poolt kaupad vastu anda. Mõnes riigis käivad väljamaalased suurel arvul ja jätavad sinna võõrast raha, mida kaupade ostmiseks võib tarvitada. Niisuguste riikide seas oli varemalt Itaalia ja Helveetsia. Esimene tõmbas külalised oma vana kunstiga kokku ja elas passiivse väliskaubanduse bilansiga rahulikult. Helveetsia näitas külalistele oma mägesid, laskis nende mägede otsas ronida ja mägestikuõhku hingata, ja välisvaluuta, mis külalistega ühes oli, jäi Helveetsiasse. Mõni riik võtab sisse suured summad oma laevade läbi, mis välisvetes kaupad veavad ja teenistuse lõpuks koju toovad. Leedu jälle loodab selle peale, et Ameerikas elab rikkaid Leedu onusid, kes sealt oma sugulastele dollarisi saadavad, mis Leedu valuutat aitavad kindlustada.

Nii näeme, et passiivse väliskaubanduse bilansi juures on võimalus läbi saada, ilma et vaja oleks laenusid teha.

Mis puutub eraldi Eestisse, siis on meie väliskaubanduse bilans kõik aeg passiivne olnud, aga siiski on meil kaupade tagavarad, mis üksvahe üsna kokku kuivasid, aast-aastalt kasvanud, nii et ladude ruumidest puudus on. Kust võtsime need sissetulekud, millega oleme kaupad niipalju muretsenud, ilma et meie väljavedu kunagi sisseveo suuruseni oleks ulatanud? Võlgu andmises on väljamaa ettevaatlik. Mõni riik trüüb paberiraha rohkesti juure, selle eest ostetakse deviisa ja need lähevad välisurule kaupade ostmiseks. Meie riigikassatähtede hulk on viimastel aegadel vähenenud ja Eesti paberimarga kurs üheks kõige stabiilsemaks Euroopas jäänud. Niisugustes tingimistes pidi meil välisvaluutat olema, et oma passiivse väliskaubanduse bilansi juures võõrastele nende kaupade eest, mis oleme sisse vedanud, tasuda. Kust selle raha võtsime?

Tahame selle küsimise peale vastata, siis peame Eesti vabariigi alguse juure põõ-

rama ja veel varemald aegu meele tule-tama.

Maailmasõja ajal läksid renteid siit suurte hoiummadega minema. Vene ja ka muud raha jäi siiski rahva kätte oma jagu alale. Saksa okkupatsiooni ajal tuli Eestisse Saksa Ostraha. Kõige selle rahaga, mis esialgu võrdlemisi kõrges kursis oli, võisime esialgu oma väga passiivset väliskaubanduse bilansi katta. Hiljem hakkasime ise kaupad rohkem välja vedama ja – inimestel on ju ka, niisama kui leedulastel, mujal maailmas onusid, kes oma summad saatsid. Meie laevad on teenimas olnud. Võõraid külalisi on meil hea hulk käinud ja need maksid kõige eest, mis tarvitasid. See kõik koos on loonud valuuta sisseveo, nägematu, aga niisuguse, mis väliskaubanduse bilansis nende summade juure tuleks arvata, mis kaupade väljaveost on saadud. Meie väliskaubanduse bilansi kokkuseadmimisel ei ole seda tehtud ega ei tehta. See bilans näitab ainult kaupade välja- ja sissevedu puudades ja markades.

Tahaksime niisuguse bilansi saada, mis täpisealt näitaks, kuipalju õieti Eesti vabariik ainelisi väärtusi välja saadab ja väljast saab, siis peaksime bilansi tegemisel palju rohkem väärtusi asvesse võtma. Kõige pealt tuleksid kõik summad, mis posti kaudu ja reisijate taskudes sisse tulevad ja välja lähevad, üles märkida. Siin jõuame kohe võitmata takistuse juure ja sellepärast jääb bilansitegemise viis endiseks.

Juba sellest, mis eespool kirjeldud, võib näha, et väliskaubanduse bilans, nagu ta kokku seatakse, puudulik on. Sellel bilansil on aga veel suuremad puudused juures.

Kujutame ette, et Tallinnas äriees saadab ühe miljoni Eesti marga väärtuses kaupad väljamaale. Tallinnas märgitakse see summa ülesse. Selle hinnaga, mis kaupad Tallinnas laevale saadetakse, ei taha äriees neid väljamaal müüa. Ta ei saagi. Ta tahab äri teha. Ütleme, et sellel äri-mehel läheb korda kaupa kahe miljoni eest ära müüa. Tagasi toob see äriees kahe miljoni eest kaupa. Tallinnas märgitakse, et kaupa on sisse toodud kahe miljoni eest. Väliskaubanduse bilansi järele on kaupad Eestist ainult ühe miljoni eest välja viidud, aga kahe miljoni eest on kaupad sisse toodud. Bilans on väga passiivne ja bilansi järele võib otsusele tulla, et Eesti läheb alla mäge. Ometi on tegelikult seisukord nii, et äri on hästi aetud ja Eesti on miljoni võrra jõukamaks saanud.

Müüks seesama ärimees oma miljon marka Tallinnas väärtarvatud kauba välja- maal poole miljoni eest ära, ja tooks selle poole miljoni eest kaupa tagasi, siis näitaks väliskaubanduse bilans, et väljaviidud on miljoni eest, sisse toodud aga poole miljoni eest. Bilansi tunnistuse järele on asi hea, tõelikult aga on äri halvasti aetud ja Eesti kahju saanud.

Võtame näituseks veel niisuguse võima- luse, et ärimees viis miljoni marga eest kaupasad laevale, laskis summa üles mär- kida, müüs väljamaal kauba hästi ära, aga mingisuguse õnnetuse teel läks raha kaduma. Bilansi järele on Eestist miljoni eest kaupa välja viidud, sisse ei ole toodud midagi, bilans on aktiivne, aga Eesti ei ole selle varanduse eest, mis temalt ära viidi midagi, tagasi saanud.

Neist näitustest peaks jätkuma õiendu- seks, et väliskaubanduse bilans ei näita asjade tõsist seisukorda. Muidugi, võib ka näitusi tuua, et väliskaubanduse bilans peaks aktiivne olema. Toome väljast miljoni marga eest, ütleme, rauda, teeme sellest tööriistu ja müüme väljamaale viie miljoni eest ära, siis on bilans aktiivne ja Eesti on jõukamaks läinud – siis, kui see raha Eestisse jääb või tema eest kaupasi tuuakse, vastasel korral, mis ka võimalik, ei ole võid- detud neljast miljonist kasu olnud.

Üleüldse, väliskaubanduse bilans üksi näitab ainult, kui palju kaupasi d on vahetud. Sedagi näitab ta igas riigis puudulikult. Muid järeldusi temast teha võib ainult suure ettevaatusega ja ühenduses muude andmete arvesse võt- misega.

Balti riikide majanduskonverents Helsingis 5. – 8. märtsil s. a.

L. S.

Konverentsil arutuselolevad küsimused olid nelja liiki jagatud: majanduslise läbi- käimise alustamine, vastastikkuse majan- duslise informatsiooni organiseerimine, sa- damate korraldamine ja salakaubandus.

I. Majanduslise läbikäimise asjus kons- tateeriti, et see Balti riikide vahel senini õige tähtsusega on olnud. Nii ali Soome väljavedu, arvates üldisest väljaveost:

	1922. a.	1921. a.
Eesti	1,43%	1,51%
Läti	0,32%	0,27%
Leedu	0,01%	0,06%
Poola	0,05%	0,08%

Soome sissevedu:

Eestist	1,41%	0,79%
Lätist	0,23%	0,11%
Leedust	0,13%	0,09%
Poolast	0,46%	0,09%

Seega langeb üldisest Soome väljaveost ainult 1,6% ja sisseveost 2,2% teiste Balti riikide peale. Ka teiste Balti riikide juures kordub sama nähtus ning vastastikkune kauplemine on võrdlemisi tähtsusega.

Sarnast asjaolu seletati kõigepealt sel- lega, et meie väliskaubandus harjunud kombel läänest idasse sihitud on, mitte

põhjast lõunasse, ehk selleks küll loomu- likka kalduvusi peaks olema, näit. kauba- vahetust rikka tagamaa – Poolaga. Selle- pärast otsustati:

1) et tulevikus kaubanduslise esituse organisatsioonile rohkem tähelepanu peaks pühendama ja

2) et vastavatele valitsustele soovitada kaubanduslise läbikäimise elustamiseks oma- vahelisi kaubanduslisi lepinguid sõlmida.

Kaubavahetust Balti riikide vahel takis- tavad peale selle aga veel segased raha- olud. Konstateeriti, et ainult keskmised Balti riigid – Eesti, Läti ja Leedu – on suut- nud omi rahakurse tegelikult stabiliseeri, kuna just suuremad riigid – Soome ja Poola, – senini sellega toime pole saanud. Selgus, et Balti riikide valuuta kursid üldi- selt teatavadki pole – näit. noteerib Soome pank ainult Eesti marka, mitte aga Läti, Leedu ja Poola raha kurssi. Rahaolude korraldamise erilist tähtsust silmaspidades, korraldati konverentsil eriline nõupidamine, juurekutsudes Soome rahaministri Ryti't, keda tulevaseks Soome panga presidendiks on määratud. Selle nõupidamise järeldusel võttis üldine konverents rahaolude korral- damise alal järgmised resolutsioonid vastu:

3) konverentsist osavõtjate riikide raha-asutused peaksid kaubavahetuse hõlbustamiseks lähendamale koostööle asuma;

4) kõikide nende riikide valuuta kursisid peaks igas riigis avalikult noteerima;

5) kõik need riigid peaks oma valuuta võimalikult kiiresti kulla alusel stabiliseerima ning vastavad rahareformid läbi viima;

6) rahaolude ja sellega ühenduses olevate küsimuste ning soovide lahendamiseks peaks erikomisjon kokku kutsutama;

7) konverents avaldab soovi, et tähendud komisjoni kokkukutsumise ja lähema eeskava väljatöötamise Eesti valitsus oma peale võtaks.

Lõpuks juhitakse tähelepanu asjaolu peale, mis mitte väiksel määral omavahelist läbikäimist ei takista: väljamaa passid ja nende viseerimine. Kuna ühelt poolt — Kalning Lätist — lootust avaldati, et varsti kõik need „Hiina müürid“, vähemalt Eesti ja Läti vahel, täielikult kaotakse, avaldasid teised osavõtjad soovi, et passiviseerimised jne., vähemalt esialgu, alale jääks. Selle juures ühinesid siiski kõik sooviga, et

8) väljamaa passide väljaandmist ja viseerimist kergendataks ja selle juures võetavaid maksusid alandataks.

II. Vastastikkust majanduslist informatsiooni peeti kaubanduslike läbikäimise elustamiseks sedavõrd tähtsaks, et see küsimus iseseisvalt arutusele võeti. Meie häbiks selgus, et Eesti sel alal kõige vähem on teinud. Soomes, näituseks, on informatsiooni tegevus järgmiselt korraldud. Ametlik informatsiooni büroo töötab välisministeeriumi juures, samuti kui meil, kuid laiemate ülesannetega. Soome pank annab välja iga kuu „Monthly Bulletin“ rikkaliku statistilise materjaliga. Mitteametliku informatsiooni eest kannavad hoolt Soome väljaveoühisus, keskaubanduskoda jne. Väljaveoühisus annab välja iga aasta erilise kalendri, andmetega väljaveo võimaluste üle, mitmes keeles, peale selle ingliskeelse ajakirja „Finnish Export Journal“. Kesk-Kaubanduskoda annab välja: soome- ja rootsikeelset „Teadelehte“ ja ingliskeeles kaks korda kuus „Financial and Business Report“. Põllusaaduste valmistajate liit annab välja kolm korda nädalas ilmutat „Provintsi Tulevik“ põllusaaduste hindade, välisturgude jne. üle.

Ka Läti esitaja tähendas mitme sealilmuva perioodilise majanduslike ajakirja peale, millest kõige tüsedam ingliskeelne

„The Latvian Economist“, ainult meil ei olnud peale ainukese vahepeal hingusele läinud „Eesti Majanduse“ midagi nimetada, kuna võõra keelne majandusline ajakiri meil senini täiesti puudub. „Kõige vähem on meil teateid Eestist!“ tähendas Soome informatsiooni büroo esitaja.

Vastastikkuse informatsiooni elustamiseks avaldas konverents järgmisi soovide:

7) otstarbekohane vastastikkuse majanduslike informatsiooni organiseerimine niivõrd ametlikul kui ka erateel on hädapärast tarvilik.

Ained, mis eriti vastastikkuses informatsioonis silmaspidada tuleksid:

Majandusline seadusandlus, eriti tööstusseadused, väljamaalaste õigused ja nende kitsendused majanduslikeks tegevuseks, kaubamärgid, patendi ja keelatud võistlusmäärused.

Maksustamine, eriti väljamaalaste suhtes, jne.

Tollitariif ja tolliseadused.

Kaubalepingud.

Kaubandust kitsendavad määrused: sisse- ja väljaveo kitsendused, riigimonopoolid, hinna kindlaksmääramine riigi poolt, valuuta kohta käivad määrused.

Passimäärused.

Konsulaarmaksud.

Kaupade päritolevuse tunnistused.

Teated liikumise üle: raudtee,- õhusõidu,- telegrafi,- transiidi,- sadama jne. tariifid ning maksud, läbiviidud muudatused ja parandused.

Panga- ja rahaolud, kinnitusseltsid, laenuolud.

Sisse- ja väljaveo võimalused, mitmesuguse produktsiooni ala seisukord, kontsernid, kartellid, trustid jne.

Tööpuudus ja streigid.

Näitused, kaubalaadad (messes) ja majanduslike kongressid.

Kaubanduse, tööstuse, põllumajanduse ja meresõidu statistika.

Majanduslike kuulutused.

2) Iga riik peab teistele riikidele teatama, missugused ametlikud ja era-asutused tähendud alade üle teateid anda võivad.

3) Iga riik peab ühele oma asutusele ülesandeks tegema tähendud küsimuste kohta teateid andma teise riigi diplomaatilise ehk konsulaar-esituse järeleparimise puhul.

Poola saatkonna ettepanekul võttis konverents veel järgmise sooviavalduse vastu, et

4) soovitav on asutada vastavate riikide pealinnades sega-kaubanduskodasid, millele valitsused omalt poolt abiks peaks olema. (Märkus: Sellekohane sega „Poola-Eesti kaubakoda“ on Tallinnas Poola konsulil eestvõttel praegu asutamisel. L. S.)

III. Sadamate ja meresõidu korraldamisse puutuvad küsimused ei äratanud pikemaid vaieldusi. Selgus siiski, et sadamate korraldus Soomes lahku läheb Eesti-Läti omast. Soomes on sadamad üksikute omavalitsuste omad, seega saab iga sadam oma põhimõtete ja võimaluste järele varustud ja valitsetud; Eestis-Lätis on ainult riiklised sadamad, mis töötavad ühise eeskava järele. Soomes pannakse pearõhku vabasadamate peale, kuna Eestis-Lätis vabaladude süsteemiga kogu maad „vabasadamaks“ võib muuta jne. Võeti siiski vastu Soome poolt ettepanud sooviavaldused:

1) Sadamaid tuleb sarnaselt organiseerida, et nad tagamaade transiidinõudeid rahuldaks.

2) Sadamate administratsiooni ja maksumusi tuleb võimalikult ühtlustada.

3) Vastavad valitsused peaksid sellekohaseid ettepanekuid tegema erikomisjioonile, mida Soomet kokkukutsuma volitakse.

4) Tähendud komisjonis peaks arutusele tulema mitmesugused Soome ettepanekud ja kavatsused, mis Soome poolt konverentsile avaldud memorandumis äratähendud.

5) Komisjon peaks lähemalt arutama Soome-Eesti laevaühenduse küsimust, eriti talveolusid silmaspidades.

6) Riikide valitsused peaksid kevadel peale jäämineku territoriaalveed läbi uurima, kas mitte senini ülesleidmata miinivälju ei leidu, väljaspool territoriaalveet leiduvate miinide hävitamise küsimust aga erilises komisjonis arutusele võtma.

IV. Salakaubanduse küsimuses teatasid Poola ja Läti, et see neid ei huvita. Soome ettepanekul võeti vastu järgmised resolutsioonid:

1) Salakaubandus on Läänemeres nii suureks kasvanud, et see rahvaste peale demoraliseerivalt mõjuda ja majanduslist läbikäimist takistada võib, kui eriti abinõusid sel alal tarvitusele ei võeta.

2) Soovitav on salakaubanduse takistamiseks erilepinguid sõlmida.

3) Soovitav on, et salakaubanduse takistamiseks kõik Läänemere maade riigid ühineks.

4) Üksikute riikide valitsused peaksid sellekohase üldise lepingukava väljatöötamisele asuma.

Läbirääkimistel salakaubanduse üle paisis Soome mõõdukus ja asjalikkus silma, kuna nad ise tähendasid, et teiste keeluseaduse-maade, nagu Norra ja Ameerika piiril salakaubandus veelgi suurema ulatuse on omanud, kui Soome piiril.

Lõpuks pööras konverentsi üldkoosolek tähelepanu selle peale, et senised konverentside otsused enam-vähem ainult paberile on jäänud ja avaldas kindlat soovi, et seekord riigivalitsused vastavate erikomisjionide kokkukutsumist kiiresti korraldaks ja konverentsil ülesseatuid põhimõtteid seega praktilisele elluviimisele lähendaks.

V. üleriikline tööstusettevõtjate kongress

16. ja 17. märtsil s. a.

Üleriikline tööstusettevõtjate kongress avati 16. märtsil „Estoonia“ punases saalis. Korraldava komitee nimel avas kongressi ins. Mauritz. Kongressi juhatusesse valiti hrad ins. K. Mauritz, prof. A. Kink, H. Tõnisson, V. Kesker, ins. Masik ja P. Lemming. Sekretariaati – hrad A. Treufeldt, Uhlberg ja Ruil.

Esimesena saab sõna kaub.-tööstusminister G. Vestel, kes muu seas tähendas, et ehk küll Eesti tööstusmaa ei ole, on

tema tööstusel siiski tulevik. Mitmesuguste raskustega võideldes, on Eesti tööstus siiski tagajärgi saavutanud ja võida, kui mitte nüüd, siis tulevikus, ilmaturul võistelda. Tähtsam tegur tööstuses on organisatsioon. Võib rõõmustada, et sellest on arusaadud, sest selle tunnistuseks on praegune kongress.

Kõne lõpul soovib minister edu ühistööks.

Sellele järgnevad aruanded kohtadelt.

Tartu tööstus on suuri raskusi pidanud kandma möödunud aasta streigi ja rahalise kitsikuse puhul. Tähtsamaks sammuks on pikaajalise laenu võimaldamine 5 milj. Emk. suuruses. On loomisel väike- ja kesktööstuse laenu-asutus.

Suur osa Narva ettevõtteid on ühingu ümber koondud. Tööstusele teeb raskusi elektrivoolu puudus.

Tallinnas kannatab raua-tööstus õppinud tööliste puudusel. Puutööstusel puudub tooresmaterjal. Mõlematel on sekeldusi tulumaksudega ja töökaitse komisсарidega, mis erilisi raskusi sünnitavad.

Pärnus on laenusäämised raskeandud. On ka puudus õppinud töölistest.

Peale aruannete lõppu esines A. Treufeldt tööstusühisuse liidu tegevuse ülevaatega. Liigete üldine arv ulatab 1500 peale. Tunnistab organiseerimise puudust. Liit on osa võtnud valitsuse poolt moodustud erikomisjonidest, majandusnõukogust, tulumaksu komisjonidest jne. Soovib lõpuks, et töösturid end rohkem organiseeriks.

Peale läbirääkimiste võeti vastu resolutsioon, milles tähendakse, et suur-, kesk- ja väiketööstuse organiseerimisele tuleks rohkem tähelepanu pühendada.

Selle järele andis ins. Mauritz ülevaate vabrikantide ühisuse tegevuse üle. Ühisus alustas oma tegevuse 1917. a. Varemalt oli ta börsekomitee juures vabriku osakonnana. Tema ülesanne oli vahetada lahendamise tööliste ja tööandjate vahel. Täheleb muu seas, et ühisus on osavõtnud Moskva esituse loomisest, kaubalepingute sõlmimisest, tööstussaadustele turuleidmisest jne.

Suurtööstuse praeguse seisukorra kohta tähendab ins. Mauritz: Varemalt töötasid vabrikud Vene turu tarvis. Praegu on aga see turg kinni ja turgu tuleb mujalt otsida. Turu ja kapitali puuduse all kannatavad meil praegu metalli- ja keemiatööstus. Puutööstus on enam-vähem kindlustud. Nii on Luther varustud tooresmaterjalidega pea terve aasta peale ja tema tööstussaadused leiavad igas ilma otsas turgu. Piirituse tööstus on möödunud aastaga võrreldes edenenu. Paberitööstusel on tellimisi Venemaalt. Tsemenditööstuse tulevik on kindlustud suure ehitushooaja tõttu. Kuid ka siingi on suur krediitipuudus.

Riigitööstuse seisukorra üle saab sõna riigi turbatööstuse juhataja esimees prof. Kink. Omas ettekandes tähendab prof. Kink, et riik peaks rohkem tähelepanu pöörama loodusvarade kasutamise,

raudteede, veekogude jne. peale. Peaülesandeks olgu odava energia võimaldamine tööstusele, mida loodusjõudude ja maapõue varanduste ärakasutamise teel saab.

Veejõudude kasutamise alal on üheks suuremaks kavatsuseks Narva hüdroelektrijaama ehitamine.

Põlevkivitööstus sai alguse 1918. a. Sellel alal on hulk kontsessioone antud. Tööstus tegutseb 250 milj. põhikapitaaliga.

Turbatööstus on läinud aasta algatus. Eelseisval hooajal kavatakse 15.000 k. s. turvast välja võtta. Turbarabad kavatakse elektrifitseerida.

Väike- ja kesktööstuse praeguse seisukorra referendiks on A. Tõnisson. Ka siingi on turupuudus tuntav. Eesti väike- ja kesktööstuse arenemist võiks edendada ainult odav jõud, mis saadakse loodusjõuallikate kasutamisest.

Kaubatööstuskoja loomise algatust ja sellekohase seaduse sisu refereeris J. Parik. Referent leiab, et meie kaubandus-tööstuskoja seadus Saksa liistu järele kokku seatud, kuid Saksamaal ei ole kaubanduskodade põhimõte sugugi põhjanev. Vaatluse alla tuleks võtta ka Inglismaa, Ameerika ja teised riigid.

Kutseharidus ja tööstus. Referent H. Reier selgitab pikemalt kutseharidusliku tasapinna tõstmise vajadust ja soovib ühist pinda otsida vab. valitsuse ja tööstusliste ringkondade vahel kursuste ja oskuskoolide ellukutsumiseks.

Võetakse resolutsioon vastu, kus tähendakse, et valitsus kutsehariduse korraldamisel eelmiste kongresside otsused tähelepanemata on jätnud, ja otsustab valitsuse ees esineda tungiva soovivaaldusega: 1) et kutseharidus kindlale alusele rajataks, 2) et õpilaste õpekohustus töökodades ja vabrikutes maksma pandaks ja 3) et tööministeerium eelpoolnimetud kavatsuste elluviimiseks, kontaktis haridusministeeriumiga, vastava seadusekavade väljatöötamisele kiire korras asuks.

Põhjaliku ülevaate meie maksusüsteemi kohta kandis ette A. Kann. Täheleb, et tulumaks meil mitte uus kohustus ei ole, vaid juba tsaariajast pärit. Harutab üksikuid puudusi tulumaksu seaduses ja toob näitusi, et ta küllalt tabav ei ole. Leiab, et ka ärimaks ebaõiglane on. Ärimehed langeda ka siis, kui nad tegevuses kahju saanud, puhtakasumaksu alla.

Tööstuskrediitide kohta tähendab referent H. Normak, et seda tarvet on rahuldanud Eesti pangad 1922. a. 1.800 milj.

marga suurus. Leiab, et seda vähe on, ja soovitab, et selleks otstarbeks võiks ära kasutada Eesti pangas olev 1 miljardiline deposiit, pikaajalise laenuna.

Teise üleriiklise tööstusnäituse kohta annab seletusi V. Kesker.

End. gildede varanduste saatuse küsimuse kohta võeti resolutsioon vastu, milles gildede varanduste kasutamist nõutakse tööstusorganisatsioonidele.

Tööliste kinnitusküsimuse referaadi kandis ette ins. Mauritz. Referent seletab 2. jaan. s. a. „R. Teatajas“ nr. 1/2 Riigikogu poolt 19. det. 1922. a. vastuvõetud õnnetu juhtumiste pensionide lisamaksu seadust, ja jõuab otsusele, et lisamaksu seadus loob täie segaduse kinnitussüsteemide vahel ja ka

neist järgnevates kinnitajate kohustustes, õigluse alust kõrvaldades.

Kongressil võetakse resolutsioon vastu, kus nõutakse, et valitsus lisamaksu summa oma kanda võtaks.

Tööaja pikenduse küsimuses tõi referent ins. Mauritz huvitava ülevaate töötundide üle meil ja mujal.

Peale vaieldusi võeti resolutsioon vastu, milles nõutakse 9-tunnilist tööpäeva ja järgmiste töötundide kohta vaba kokkulepet.

Riigikogu valimiste asjas jõuti otsusele – valimistele minna erakondadega, kelle kavasse kodumaa tööstuse edendamine ja kaitsmine üles on võetud.

Kongress lõppes kell 7 õhtul, 17. märtsil.

Kroonika.

Majanduslised teated.

Eesti.

Tallinna sadama tegevus jaanuarikuul 1923. (Statistika keskbüroo andmete järele.) 1923. a. jaanuarikuul tuli Tallinna sadamasse 80 kaugesõidu laeva 31.409 netto rgt. mahutavusega. Neist oli: 5 Daani laeva (3.685 nt. rgt.), 36 Eesti laeva (5.145 nt. rgt.), 5 Inglise laeva (6.795 nt. rgt.), 1 Läti laev (34 rgt.), 1 Poola laev (387 rgt.), 1 Prantsusmaa laev (813 rgt.), 2 Rootsi laeva (693 rgt.), 21 Saksa laeva (11.042 rgt.), 7 Soome laeva (2.426 rgt.) ja 1 Vene laev (389 rgt.).

Vabariigi Valitsuse poolt 28. veebruaril 1923. a. kinnitud

Sadamamaksude tariif.

I jagu.

Välisriikide vahet sõitvate laevade pealt võetavad maksud.

§ 1. Sillamaksu võetakse kõikide sissetulevate ja väljaminevate välisriikide vahet sõitvate laevade pealt kõigis Eesti vabariigi sadamates, niihästi laeva sisseõidu kui ka väljasõidu puhul järgmises suuruses:

a) täidetud auru- ja mootorlaevade pealt kümme marka iga netto registertoni eest;

g) täidetud purjelaevade pealt, mille peal ei ole mehaanilist edasivijjat, kaheksa marka iga netto registertoni eest;

c) laevade pealt ballastiga ehk osalise kaubaga seitsekümmendviis protsenti punktides „a“ ja „b“ määratud maksust;

Märkus. Osalise kaubaga laevaks tunnistatakse niisugune laev, mille sadamas laaditud või lossitud kaup oma kaalu ehk mahutuse poolest ei tõuse üle ühe kahekümnendiku puhtast laeva mahutusest, kusjuures nelikümmend kantjalga vastavad tuhandele kilogrammile.

d) laevade pealt, mis tulevad sadamasse ainult selleks, et peale võtta kütet, toidumoonat ehk vett, või teki tagavara, ehk mis havarii pärast sadamasse tulnud, reisijaid aga ei vaheta ega operatsioon kauba laadimise ega lossimise alal ei toimetata, kaksümmend protsenti punktides „a“ ja „b“ määratud maksust.

§ 2. Laevad, mis teevad korralisi ehk tähtjalisi reisisid, maksavad § 1 nimetatud sillamaksu igas kalendriaastas, ligisõidu korral ainult esimese kaheksa reisi eest ja kaugesõidu korral ainult nelja reisi eest.

Märkus. Ligisõiduks loetakse sõidud Balti meres tema lahtedega, Beltides, Sundis ja Kattegatis kuni liinini Skagenist Lindesneeni ja läbi Kaiser Wilhelmi kanaali Emsi jõesuuni.

§ 3. Seisumaksu üle tähtaja seismise eest sadamasisilla juures võetakse iga laeva pealt päevas, mis laev üle lubatud tähtaja sillas viibib, järgmises korras:

a) laevad või ujuvad abinõud, mis käejuu sisse-seadega täidetakse või tühjendakse, võivad sillas viibida allpooltoodud tabelis äratähendatud aja ja maksavad iga üleläänud päeva eest:

Laevad, mille mahutavus kaalu-tonnides	Tallinnas, Narvas, Baltiskas, Pärnus.	Loksal, Haapsalus, Rohukallas, Kuresaares, Tartus.	Virrus, Hëltermaal ja teistes Muhu, Saaremaa ja Peipsi sadamates.
Võivad sillas seista			

	Eesti markades		
kuni 100 kaalu-t. 5 päeva	200.-	150.-	100.-
101- 300 „ 8 „	500.-	350.-	250.-
301- 600 „ 12 „	750.-	550.-	350.-
601-1000 „ 14 „	1000.-	800.-	500.-
Üle 1000 kaalu tonni suurused laevad peavad keskmiselt 80 kaalu-tonni päevas täitma või tühjendama. Üle määratud aja seismise eest tuleb trahvi maksta iga päeva ja järgneva tuhande tonni pealt	500.-	400.-	250.-

b) laevad või ujuvad abinõud, mis mehaanilise jõuga tühjendakse või täidetakse, võivad sillas viibida allpoolloodud tabelis äratähendatud aja ja maksavad iga üleläänud päeva eest:

Laevad, mille mahutavus kaalu-tonnides	Tallinnas, Narvas, Baltiskis, Pärnus.	Loksal, Haapsalus, Rohukülas, Kuressaares, Tartus.	Virtsus, Heliemaal ja teistes Muhu, Saaremaa ja Peipsi sadamates.
Võivad sillas seista			

		Eesti markades		
kuni 100 kaalu-t.	2 päeva	300.-	225.-	150.-
101-300	" 4 "	750.-	525.-	375.-
301-600	" 6 "	1125.-	825.-	525.-
601-1000	" 7 "	1500.-	1200.-	750.-
Üle 1000 kaalu-tonni suurused laevad peavad keskmiselt 120 kaalu-tonni päevas täitma või tühjendama. Üle määratud aja seismise eest tuleb trahvi maksta iga päeva ja järgneva tuhanda tonni pealt				
		750.-	600.-	375.-

§ 4. Tuletornimaksu võetakse ühesugustel alustel sillamaksuga, kuid kahekordses suuruses viimase vastu, ainult järgmiste eranditega:

a) laev, mis ühel ja samal reisil sees käib mitmes vahariigi sadamas, maksab käesolevas paragrahvis ettenähtud tuletornimaksu ainult üks kord, ja nimelt esimesest sadamast väljaminekul, kuhu ta sisse on tulnud;

b) igas kalendriaastas võetakse tuletornimaksu ligisõidulaevadelt ainult esimese kaheksa reisi eest ja kaugesõidulaevadelt esimese nelja reisi eest.

§ 5. Päästelaevad maksavad silla-, tuletorni-, ja tervishoiumaksu igas kalendriaastas viie reisi eest võetava maksu suuruses, mis neile õiguse annab kõigis Eesti sadamates viibida. Juhtumistel, kui nad kaubanduslisi operatsioone teevad, maksavad peale selle harilikud sadamamaksud.

§ 6. Silla- kui ka tuletornimaksimisest on vabastatud:

a) kõik valitsuse laevad, nii oma riigi kui ka väljamaa, kui nende peal ei veeta kaubanduslise ostarbega reisijaid ehk kaupasid. Niisuguste laevade hulka kuuluvad sõja-, hüdrograafia-, kaablipanijad-, traaler-, tuletornilaevad, süvendamise karavaanid ja sellesarnased teenistuslaevad;

b) jahiklubides registreeritud jahilaevad.

§ 7. Lootsimaksu võetakse Tallinnas laeva viimise eest reidilt sadamasse ja tagasi neli marka iga netto registertoni eest.

§ 8. Ümberpaigutamismaksu Tallinna sadamas võetakse järgmiselt:

a) ümberpaigutamise eest Tallinna Vana sadama ehk Uue sadama (endine Miini sadam) piirkonnas maksab masinajõuga liikuv laev 75 penni ja purjelaev 50 penni iga netto registertoni eest;

b) lootsimise eest Tallinna Vanast sadamast Uude sadamasse ehk ümberpöörduvalt, võetakse p. „a“ ettenähtud maks kolmekordselt;

c) lootsimise eest Tallinna Vanast ehk Uuest sadamast Bõckeri ehk Inglis-Balti tehastesse võetakse p. „a“ ettenähtud maks kolmekordselt;

d) on lootis laeva süü läbi üle ühe tunni oodanud kuni laev liikuma hakkab, maksab laev iga ülemineva tunni eest 100 marka viivitusraha, missugune summa lootiskviitungis ära tähendatakse.

§ 9. Lootsimaksu Narvas võetakse järgmiselt:

a) lootsimise eest Narva lahest jõe suhu ehk tagasi neli marka iga netto registertoni eest, niisama ka laevadelt, mis reidile ankrusse jäävad;

b) jõesuust linnani ehk tagasi, kaks marka iga netto registertoni eest;

Märkus: Laev maksab lootisile jõesuust linna ja ümberpöörduvalt sõidukulu ja 100 marka pævaraha.

c) ümberpaigutamise eest jõesuus võetakse maksu 80 penni iga netto registertoni eest;

d) ümberpaigutamise eest linna all võetakse maksu p. „c“ tähendatud summas, juurde arvates p. „b“ all olevas märkuses ettenähtud sõidukulud ja lootis pævarahasid.

§ 10. Lootsimaksu Pärnus võetakse järgmiselt:

a) lootsimise eest Pärnu lahelt suure sillani ehk tagasi – neli marka iga registertoni pealt;

b) suurest sillast kuni Waldhofi vabrikuni ehk tagasi, niisama ka ümberpaigutamise eest sadama piirkonnas, 80 penni iga netto registertoni pealt.

§ 11. Lootside tarvitamine on sunduslik kõikidele laevadele, kus riigi lootsid olemas on.

Märkus. Laevad alla 10 netto registertoni on sunduslikust lootimisest vabad.

§ 12. Ülemalnimetatud silla-, tuletorni- ja lootisimaksud võetakse iga laeva pealt mitte vähem kui neljasaja marga suuruses iga maksu kohta eraldi.

§ 13. Iga tonni värsket vee eest, mis silla kraanist võetakse, maksab laev 50 marka.

Iga tonni värsket vee eest, mis veepraamist või veelaevast pumbatakse, maksab laev sadamas 100 mk., reididel ja Tallinna Uues sadamas – 150 mk. Sadamas on veelaevalt võetava veemaksu alamäär 1500 mk.; reidil ja Uues sadamas – 5000 marka.

Märkus. Kui mootorlaev iseäraliste olude tõttu vett anda ei saa, siis on vedur-laevad kohustatud laeva veega varustama kokkuleppe tasu eest. Kui jää mootorlaeva liikumist takistab, siis peab veenõudja omal kulul veelaeva oma boordi tooma ja peale veendamist endisele seisukohale viima. Jää ajal on veemaks 100% kallim.

§ 14. Tervishoiumaksu võetakse laevade järelevaatamise ja abiandmise eest sadamates, kus arstid olemas on:

a) kui laev kuni 300 net. registerton. suur	450 mk.
" " 301-1000 " " " "	750 "
" " 1001-2000 " " " "	950 "
" " 2001-4000 " " " "	1050 "
" " üle 4000 " " " "	1200 "

b) juhtumisel, kui laev sadamaarsti äranägemise järele desinfektsiooni tarvitab, peab laev tegelikud kulud kandma.

§ 15. Maks merimeeste kodu heaks võetakse kahe marga suuruses iga netto registertoni pealt, ainult esimeses vahariigi sadamas ühe ja sellesama kalendriaasta jooksul ainult üks kord.

§ 16. Maks päästejaamade ülespidamiseks võetakse 1 marga suuruses iga netto registertoni pealt, kuid igas sadamas ühe ja sellesama kalendriaasta looksul ainult üks kord.

§ 17. Kaupade pealt, mida väljamaalt sisse veetakse ehk väljamaale välja veetakse, võetakse kaalumaksu iga saja kilogrammi eest järgmises suuruses:

a) kaks marka 64 penni leiva (tera- ja kaunvilja), kartulite, heinte, õlgede, keedusoola, glaubersoola, strassfurtisoola, kaltsisoola, kloorkaali, väävli, kaoliini, igasugu väetisainete, igasugu muldade tööstuslikeks otstarbeks, liivade, savide (peale värvi-), gipsi, alabastri, kriidi, lubja, tsemendi, harilikkuide telliskivide, katusekivide, mittekalliskivide (peale marmori), ümbertöötamata käjakivide, veskikivide, metallimuldade, raua schlakkide, vanaraua, iga sorti kivisöe ja koksi, toore nafta, nafta jätiste, turba, puusöe, tõrva, põletispuude, tahumata palkide (peale väärtuslist tõugu puude), kõiki seltsi propside, teivaste, lahtide, mitte vähem kui üks ja mitte rohkem kui kuus jalga pikkade lauatsade, puulaastude ja selluloosi pealt;

b) viis marka 28 penni igasugu seemnete, lina, kanepi, takkude, puuvilla, õlikookide, jahu, tangude, linnaste, gudroni ja metsamaterjalide pealt, peale käesolevas paragrahvis p. „a“ tähendatute;

c) kümme marka 56 penni kõikide käesolevas paragrahvis punktides „a“ ja „b“ nimetatud jäetud kaupade pealt.

Märkus 1. Kaalumaks ei või tooresainete pealt kõrgemaks tõusta kui sellest ainest valmistatud produktide pealt.

Märkus 2. Kaalumaksu alla ei käi:

a) reisija bagaash, mis reisija juures on, postikraam ja kaubad, mille raskus ei tõuse üle saja kilgr.;

b) ballast, sõed bunkrites, jää, toidukraam laeva meeskonna ja reisijate tarvis;

c) spetsiaal sõjakraam ja küvisüsi, mida sõjaväe ametkonna tarvis veetakse;

d) laevad, mis on toodud teise laeva teki peal ehk lahtunud olekus;

e) kaubad, mis sadamasse on tulnud ja edasi viiakse sellesama laeva peal ja ka ümber laaditakse ühe laeva pealt teise peale, aga ilma kaldale välja laadimata;

f) kaubad, mis sadamasse toodud mõõda jääd;

g) metsik kivi ja katkised katusekivid;

h) kaubad, mis tollimajast välja lasta lubatud ei ole ja tulevad ära hävitada riigi seaduse põhjal;

i) kaubad, mis järelevaatusel on leitud vigastamise või rikkiminemise tagajärjel tarvitamiseks mittekõlblikud olevat, nii produktina kui ka materjalina näol;

k) kaubad, mis täielikult oma väärtuse on kaotanud ehk juhtumise kombel on hävitatud kuni lõpuliku tollijärelevaatuse akti kokkuseadmiseni.

Märkus 3. a) Transiitkaupade pealt, mis peafamata E. V. sadamatest läbi lähevad, võetakse käesoleva § ettenähtud kaalumaksu 20% üldisest summast;

b) transiitkaupade pealt, mis E. V. sadamates peatama jäävad ja aitadesse mahutakse, kust nad vagunitesse ehk laevadesse laaditakse,

võetakse käesolevas § ettenähtud kaalumaksu 30% üldisest summast.

§ 18. Jäälõhkujamaksu võetakse laevade ja kaupade pealt 1. novembrist – 1. aprillini:

a) laevade pealt iga netto registertoni eest kümme marka;

b) kaupade pealt, § 17 ettenähtud järjekorda aluseks võttes:

p. a	järele 1	mk.	–	100	kilogrammi	pealt
„ b	„	2,50	„	–	„	„
„ c	„	3	„	–	„	„

§ 19. Elektrikraanade tarvitamise eest Tallinna sadamas võetakse maksu teedeministri poolt kinnitatud sellekohase tariifi järele laeva esitaja ja kauba-saaja käest.

Märkus. Kõik laevad ja laadungi vastu võtjad on kohustud Tallinna sadamas elektrikraanasid tarvitama nende sildade juures, kus elektrikraanad peal on. (Järgneb.)

Venemaa.

Kaubamärgid. Patendi komitee registreerib kaubamärkisid uue seaduse järele. On välja töötud seaduse eelnõu registreerimise ja uuendamise maksude suuruse kohta. Kava järele tuleb maksta 10 kuldrubla esimese ja 3 kuldrubla iga järgmise aasta eest.

Kullakaevandus ja eraalgatus. Töö ja kaitse Nõukogusse on seaduse eelnõu sisse antud, mille järele edaspidi kõik suuremad kaevandused iseseisvale majanduslikele alusele seatakse. Riigi juhatusele tuleb jätta ainult kõige suuremad kaevandused ja lademed, kuna kõik teised seisma tuleb jätta eraisikutele väljarentimiseks. Vaba kulla ülesostmiseks asutatakse riigi kullatööstuse kontorid, kelle kätte rendilepingute tegemine ja vabaotsijate artellide asutamine jääb.

Üleriikline põllutööstus Moskvas 1923. a. August – septembri kuudel peetakse Moskvas üleriiklist põllutööstust. Kutsed näitusest osavõtmiseks on välisriikidele saadetud. Näituse osakonnad on järgmised: Teadusline; uurimiskatsed põlluharimise ja metsakasvatuse alal; põlluharimine; metsaasjandus; loomakasvatus; kalapüük; kalakasvatus ja jahipidamine; looma tervishoid; põllumajandusliste saaduste ümbertöötamine; kodune tööstus; ühistegevus; mitmesugused maauuenduse küsimused; põllumajandusline tehnika; majapidamine; kombid ja viisid; tööstus; kaubandus ja väljavedu; riiklised maa- ja metsaasjanduse korraldused; väljamaa toodangud.

Näitusest osavõtma on kutsutud kõik need välisriigid, kes Nõukogude Venemaaga poliitilises ja majanduslikes läbikäimises on, kuna osavõtmine väljapanekutele teistest riikidest üksikutele juhtumistele lubatud. Näituse peakomiteele on ülesandeks tehtud hooli kanda, et tarvilisi ehitusi ja sisseseadeid külluses oleks, ja korraldusi teha, et väljapanekutele välisriikidest, suureviisilisi kergendusi tehtaks väljapanekute kohale toimetamises.

Näituse peakomitee väljamaa osakonna büroo juhtimine on välisasajade ja väliskaubanduse Rahvakomisariaatide esitajate ja peakomitee esimehe kätte koondud.

Näitusele müümatajäänud väljapanekute eest makstakse väljaveo korral toll tagasi.

Näituse organisatsiooni büroo Tallinnas osakond asub Pikal tänaval nr. 19, tuba 46.

Läti.

(Eesti saatkonnalt Lätis.)

Või väljavedu. Läti statistika keskbüroo andmete järele on Lätist mineval aastal 1.766.000 naela võid 140 milj. Läti rubla eest väljaveetud.

Käesoleval aastal on 1-15. jaanuarini 163.774 nl. võid väljaveoks ülesantud.

Või kontrolli sisseadmine on nähtavasti häid tagajärgi annud: kuna mineva oktoobrikuul 16,4% väljaveoks ülesantud võist liiga suure veesisaldamise tõttu tagasi sai lükatud, tegi see protsent novembrikuul 11,4, detsembrikuul 4,2 ja jaanuarikuul 3¹/₂ välja.

Või väljaveoks on senini ennast neli organisatsioon ülesannud, kelle käes praegu või väljavedu ka seisab: Piimaärde kesktühisus, Põllumeeste Majandusline ühing, üks põllumeeste ühing ja üks era ettevõtte, Pohl.

Kaupade hoiutähtaeg tolliladudes. Rahaministeeriumis peetakse läbirääkimisi hoiutähtaja üle, mis firmadele oma kaupade väljalunastamiseks tolliladudes tuleks määrata. Arvatavasti saab kindlaks määratud, et kaubad, mis peale 1. jaanuari 1923. a. sisse on tulnud, 1¹/₂ aastat alal hoiatud võivad saada; enamalt sissetulnud kaubad, kui nad 1. jaanuariks 1923. a. mitte 1¹/₂ aastat tolliladudes hoiatud ei ole, võivad veel 1¹/₂ aastat hoiule jääda, see on kokku 3 aastat.

Suur-Briti.

Kivisõetoodang 1922. a. Briti kivisõetoodang 1922. a. oli 252 milj. tonni - 163,5 milj. tonni vastu eelmisel aastal. Septembrist peale kasvas toodang kindlalt iga nädal ja tõusis detsembris 5.603 tuh. tn. peale nädalas, mis suurem saak on, kui 1913. aasta keskmine.

Kivisõe tarvitus sisemaal tõusis 130,5 milj. tonni pealt 1921 170,0 milj. tonni peale ja väljavedu (bunkri süsi ühes arvatud -36 milj. tonni pealt 82 milj. tonni peale. Kõik tähtsamad ennesõjaaegsed turud on Briti süsi tagasi võitnud.

Sõe väljavedu tähtsamatele turgudele oli (milj. tn.):

	1922.	1921.
Prantsuse	13,6	6,4
Saksa	8,3	0,8
Belgia	3,5	0,6
Itaalia	6,3	3,4
Hollandi	6,1	1,8
Argentina	2,0	0,9
Rootsi	2,5	1,2
Daani	1,8	2,9

Muu hulgas veeti välja umb. 3 milj. tonni Ühisriikidesse, kes veel hiljuti kõiki eelnim. turgusid rahaldas.

Reparatsiooni-süste küsimuse lahendamist ühel ehk teisel teel ei peeta Briti kivisõetõöstusele tähtsaks, sest Euroopa mannermaal on ikkagi igaastase sõedefitsidiga rehkendada, mis nii ehk teisiti Inglise sõega tuleb katta.

Rootsi.

Rootsi rauatõöstuse produktsioon 1922. a. (Stockholmi Eesti konsulaadilt.) 130 sulafisahjust tõõstas aasta lõpul ainult 32 (1921. a. lõpul - 22), 204 lancashireahjust - 53 (37), 18 bessemerahjust - 3 (5) ning 82 martinahjust -24. Aasta produktsioon oli järgmine: 859.700 tonni tooresrauda, 342.900 tn.

valatud rauda ja 212.700 tn. valtsitud rauda. Rauda sisse- ja väljavedu oli:

1913. a. sissev.	502.600 tonni,	väljav.	254.700 tonni
1918. a. "	388.000 "	"	99.000 "
1922. a. "	174.300 "	"	138.300 "

Rauamulla väljavedu 1922. a. tõõsis 5,3 milj. tn. peale (4,3 milj. t.). Praegune rauaturu seisukord on vaikne.

Ameerika-Ühisriigid.

(New-Yorki Eesti konsulaadilt.)

Autotõõstus Ameerika Ühisriikides. Automobiilitõõstus on üks neist tõõstuse harudest, mis on kasvanud lühikese aja jooksul sepikojast tähtsamaks tõõstuseks Ühisriikides. 1900 aastal, mil esimene autode näitus Madison Square Garden'is New-Yorkis 3-10 novembrini ära peeti, ei tuntud Ühisriikides autovabriku nime. Sel näitusel oli välja pandud 23 autod, muidugi välimuse kui ka omaduste poolest kaugel taga praegustest, ja avaldakse arvamist, et selleaegne autonõõstus oleks praeguse kõrval sama huvitav harilikule rahvale, kui Egiptuse kuninga hauad muinasaja uurijale.

Jaanuaris 1923. a. peeti 23 autode näitus New-Yorkis, mil puhul ka mitmed huvitavad andmed avaldati, mis siia juure lisame. 1922. aastal liikusid Ühisriikide teedel ja tänavatel üle kahe ja poole miljoni auto, mis hõlbustavad ärilist tegevust. Nende abil võib Ameerika tõõline kaugemal linnast majaoomanik olla ja oma autoga tõõkohale sõita. Kohtades, kus raudteed kaugel, veab auto umbes sama hinnaga kaupa, kui raudtee, seega ühtlustades veohindasi üle maa. Juurelisatud on tabelid, mis toovad andmeid Ühisriikide autotõõstusest.

Andmed autotõõstuse kohta Ameerika Ühisriikides 1922 a.

Valmistus 1922. a.:

Sõidu- ja veoautosi kokku	2.527.000	tükki
Sõiduautosi	2.287.000	"
Veoautosi	240.000	"
Endine rekord automobiilitõõstuse ajaloo 1920. a.	2.205.000	"
Autode arv, mille asemele uued tulevad tarvitusele võtta 1923. a.	1.800.000	"
Kinniste autode % üldisest valmistuse arvust.	35 ⁰ / ₀	
Üldine sõidu- ja veoautode engros müügi hind	1.558.567.000	doll.
Üldine sõiduautode müügi hind	1.374.487.000	"
Üldine veoautode müügi hind	184.080.000	"
Keskmine üksiku auto hind 1921 a.	900	"
Keskmise üksiku auto hind 1922 a.	770	"
Hinna alanemine 1922 aasta jooksul	14 ⁰ / ₀	"
Keskmine veoauto hind 1921 a.	1.326	"
" " " 1922 a.	1.050	"
Veoaute hinna alanemine 1922 aastal	21 ⁰ / ₀	"
Automobiili kummide arv, valmistatud 1922 a.	36.340.000	tükki
Inimeste arv, tõõtamas mitmesugustes autotõõstuse harudes	2.431.000	in.

Registreerimine:

Üldine autode arv registreeritud Ühisriikides	11.500.000	tükki
Nendest sõiduautosi	10.250.000	"

„ veoautosi	1.250.000	„
Registreeritud autode arv maailmas	12.750.000	„
Protsent maailmas registreeritud autode arvust Ühisriikides	81%0	„
Autode arv Ühisriikides tarvitud põllumajanduses	3.500.000	„
Nendest sõiduautosi	3.300.000	„
„ veoautosi	200.000	„
Sõitjate arv Ühisriikides, mis veetud autode poolt	7.500.000.000	„
Bensiini tarvitus autode poolt 1922. a. (gallonid)	5.300.000.000	

Esisalgsed andmed Ühisriikide väliskaubanduse kohta 1922 a. (tuhanded doll.):

	1921.	1922.
Toores materjal	\$ 983.962	\$ 981.357
Foiduained, ümbertöötamata ja lihloomad	„ 692.248	„ 456.358
Toiduained, osalt ehk täiesti ümbertöötud	„ 669.665	„ 583.242
Poolvalmis vabrikusaadused	„ 399.236	„ 437.704
Valmis vabrikusaadused	„ 1.625.967	„ 1.292.373
Muud	„ 7.846	„ 7.100

Ühisriikide sadamate tegevus läinud aruandeaasta jooksul. Ühisriikide sadamate kaudu veeti läinud aruandeaasta jooksul 3,5 milj. tonni rohkem kaupa välja, kui väljast sisse toodi, nagu laevanduse amet Washingtonist teatab. Alamal antud tabel toob sadamate tegevuse arvustiku piirkondade järel:

	Üldine tonnide arv (milj.)	Tonnide arv laev. laadit. (milj.)	Tonnide arv laevadelt tühjendat. (milj.)
Põhja Atlandi piirkond	37,2	18,3	18,9
Lõuna Atlandi piirkond	1,7	0,9	0,7
Mexiko Lahe piirkond	22,5	11,4	11,1
Vaikseokeani piirkond	6,3	4,9	1,4
Kokku	67,7	35,5	32,2

Vähemad sadamad laadisid 1,3 milj. tonni ja tühjendasid 0,9 milj. tonni. Suurte Järvede sadamad laadisid 6,7 milj. tonni ja tühjendasid 3,5 milj. tonni.

Sisse- kui ka väljaveos seisab esimesel kohal New-York. Läinud aruandeaasta jooksul laaditi New-Yorki sadamas 9,3 milj. tonni ja tühjendati 9,7 milj. tonni, kuna Baltimore ja Philadelphia, mis on järgmised New-Yorgile, ainult 2-3 milj. tonni suuruses laadisid ja tühjendasid. Kõikide teiste Ühisriikide sadamate sisse-, kui ka väljavedu on alla 2 miljoni tonni.

Uus sisserändamise seadus teoksil. Sisserändamise komitee Washingtonis on uue sisserändamise seaduse kava välja töötanud, mille järel aastas rohkem väljamaalasi saaks sisse rännata, kui praeguse 3% seaduse järel, mis lubab aastas 355.000 väljamaast sisse tulla.

Põhjust on andnud seaduse muutmiseks töösturite rahulolematu praeguse seadusega, mille tagajärjel mitmes tööstusarus väljaõppinud tööliste puudus on ja palgad selle tõttu kõrged.

Selle seaduse järel jääks töödepartemangu sekretääril õigus väljaõppinud töölisti väljast sisse tuua peale selle, kui üldine arv juba täis on ju nõutud tööliste saamine Ühisriikidest võimata. Samuti ei

käiks üldise arvu alla ka need väljamaalased, kes ajutiselt oma kodumaale käima lähevad. Nende arv oli aastas umbes 75.000, ja praegu maksva seaduse järel käisid need üldise arvu hulka, kui nad Ühisriikidesse tagasi tulid.

Samuti ei käi uue seaduse järel Ühisriikide kodanikkude ja Ühisriikides elavate väljamaalaste naised, alaealised vennad ja õed, üksikud alaealised lapsed üldise arvu alla, kui nad Ühisriikidesse tulevad kas elama ehk ajutiselt käima.

Ühegi riigi sisserändajate arvu ei või vähemaks määrata, kui 400 aastas.

Laevasõidu seltsid on kohustud trahvi maksuma \$ 500.- iga reisija pealt, keda nad sisse toovad maalt, kelle arv juba täis on. Senine trahv oli \$ 200.-.

Uue kava järel saaks sisserändajate arv aastas umbes 200.000 võrra suuremaks.

Uute aktsiaseltside üldkapitaal oli Ühisriikides viimase kolme aasta jooksul:

1922	8.400	milj. doll.
1921	7.959	„ „
1920	14.999	„ „

(registreeritud on ainult seltsid kapitaaliga üle 100.000 dollari).

Teated ettevõtete tegevusest.

„Valga Pank“ on oma läinud aasta tegevuse lõpetanud puhtakasuga Emk. 1.363,8 tuh. suuruses. Bilansis 1. jaan. 1923 esinevad kassa Emk. 6,2 milj., laenu Emk. 22,0 milj., põhikapitaal Emk. 2,0 milj., hoitusummad Emk. 15,3 milj.; arvete seis - Emk. 29,6 milj. („Lõuna Eesti“ nr. 21, 1923.)

Mustvee Vastastikku Krediid-Ühisus on lõpetanud oma läinud aasta tegevuse puhka kasuga Emk. 88,9 tuh. suuruses, kusjuures eelmise aasta kahju (Emk. 19,5 tuh.) ja nõudmised Vene rabaasutuste vastu (Emk. 16,4 tuh.) tervelt maha on kirjutud. Ühisuse äriseis on tõusnud Emk. 1,1 milj. pealt aasta algul Emk. 3,1 milj. peale aasta lõpul, üldine läbikäik oli Emk. 19,3 milj. - Emk. 6,6 milj. vastu 1921. a.

Ühisuse ärisaisu tähtsamad andmed, eelmise aastaga võrreldes, on järgnevas tabelis kokku võetud:

	31.XII.21.	31.XII.22.
Aktiiva		
Kassa	74,9	379,3
Jooksvad arved teist. pank.	0,0	0,0
Diskonto vekslid	576,7	803,2
Konto-korrent	371,2	561,9
Korrespondendid, loro	41,6	1.217,1
Puudujääk	19,5	—
Passiiva		
Osamaksud	83,5	178,0
Hoiusummad	218,4	329,3
Korrespondendid:		
Loro	28,5	156,9
Nostro	478,2	2.008,1
Rediskont	250,0	250,0
Bilans	1 136,2	3 073,2

Toimetus palub ettevõtteid selle osa jaoks materiaalsid saata, nagu peakoosolekute protokollisid, aasta-bilansse, aruandeid, teateid äri laiendamise, valitud direktoritest jne. Teated trükitakse maksuta.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud: Johanes Madise p. Tammik ja Marie Jaani t. Tammik, sünd. Lemberg; Friedrich Hansu p. Aviko ja Magdalena Kristjani t. Aviko, sünd. Leonberger. („R. T.“ nr. 38/39, 15. märts. 1923.) August ja Elfriede Reier, sünd. Toomingas; Hans ja Lisbeth Hiimer. („R. T.“ nr. 40, 17. märts. 1923.)

Varanduse hoolekanne: Albrecht (Albert) Otto p. Öunapuu, Tallinnas – teadmata äraoleku pärast („R. T.“ nr. 41, 20. märts. 1923.)

Ärikalender.

25. märtsil. O/Ü. „Produkt“, korriline peakoosolek, Tallinn, V. Karja t. nr. 3, kl. 3 p. l.

Nauva vastasikune krediidühisus, korriline peakoosolek, Narvas, Suur t. 18, kl. 6 p. l.

26. märtsil. A/S. Tartu Aiavilja Ühisus, erakorriline peakoosolek, Tartus, Puu t. 2, kl. 6 p. l.

27. märtsil. Tallinna Krediid Pank, A/S., aktsionäride peakoosolek panga ruumides, Tallinnas, S. Karja t. 23, kl. 6 p. l.

Eesti Kindlustuse Selts, järjekorriline volinikkude koosolek, Tartus, Suurturg 10, kell 4 p. l.

Pärnu Krediidipank, peakoosolek, Pärnus, Rütüli t. nr. 40.

28. märtsil. Eesti kinnitus A/S. „Eesti Lloid“, korriline peakoosolek, Tallinnas, Pikk t. 28, kl. 5 p. l.

A/S. „Saku tehase“, korriline peakoosolek, Tallinnas, Merepuiestee 15, kl. 6 p. l.

Tallinna Eesti Kirjastuse Ühisus, korriline peakoosolek, Tallinnas, Pikk t. 2, kell 6 p. l.

Tubakatehas „Havanna“ O/Ü., korriline peakoosolek, Tallinnas, Kopli t. 20-a, kl. 5 p. l.

O/Ü. „Veritas“, korriline peakoosolek, Tallinn, Dunkri t. 4, kl. 18.

29. märtsil. A/S. „Kultor“, korriline peakoosolek, Tartus, Lossi tän. 1, kl. 11 e. l.

31. märtsil. A/S. Rob. Holst ja Ko., korriline peakoosolek, Tallinnas, Kinga t. 1, kell 10 h.

Turu ülevaated.

Lina.

Väljamaal on linahindade nõrka tõusu märgata. Läti lina on umbes £2 -1- tonni pealt kallimaks läinud. Schvaneburgi R nõuti £ 94 -1- cif.

Kodumaal on Tartu-Viljandi linade eest £ 75 -1- fob pakutud, piiri linade eest £ 77 -1-. Müüjaid nende hindega ei ole, sest et halva tee tõttu linu kokku ei tule. Mõned kodumaa ärid, kes linu ette müüvad, katavad endid nüüd iga hinna eest ja pakuvad üksteise võidu hinde, sellepeale vaatamata, et kahju saadakse.

Kindla ostjana esineb Prantsusmaa, kes hiljuti niihästi Läti kui ka Vene linu suuremal määral ostnud.

Lihaturg.

Põllum. Kesküh. „Estonia“ teatel on 12.-17. märtsini Eesti tapamajades tapetud ja tempeldatud:

	Kariloomi	Vasikaid	Sigu
Tallinnas . . .	857	1.133	653
Tartus	157	571	260
Teistes linnades	171	611	177
Kokku	1185	2315	1090
Eelmis. nädalal	1025	2274	1338

Tallinnas olid hinnad läbisfikku (markades puuda eest):

		12-17. märts.	Eelmisel näd.
Nuumloomad	{ eluskaal	550-600	440-480
	{ tapetud	850-1000	800-900
Nuumvasikad	{ eluskaal	800-1000	800-960
	{ tapetud	920-1120	960-1080
Nuumsead	{ eluskaal	1200-1360	1200
	{ tapetud	1480-1620	1440-1520

Tallinnas klareeritud laevad.

Sissetulnud 16. kuni 21. märtsini 1923. a.

Sissetuleku päev	Laeva		Netto reg. tonni	Lipp	Kapten	Kust tulnud	Last	Adressaat
	Liik	Nimi						
16/III	aurik	Narva	1234	Inglise	Aspinal	Hull	Segakaup	Bornholdt.
"	"	Tento	1230	Norra	Markusen	Blyth	Kivisüsi	Vneschtorg.
19/III	"	E. Russ	572	Saksa	Winter	Hamburg	Segakaup	Trankmann
20/III	"	Joh. Russ	575	"	Schumacher	"	"	"
"	"	Preussen	865	Saksa	Delmas	Stettin	"	Eesti laeva sped. o/ü.
21/III	"	Soderhamn	945	"	Fock	Hamburg	"	Trankmann
"	"	Brookwale	1786	Inglise	Dolton	Blyth	Kivisüsi	Narkomvnescht.
"	"	Drammen-seren	2020	Norra	Ganlen	"	"	Dobrovolny flot.

Tallinna börs kursisedel

		15 märts	16 märts	17 märts	19 märts	20 märts	21 märts
1 dollar	Ostjad	337.50	337.50	337.50	337.50	337.50	337.50
	Müüjad	339.50	339.50	339.50	339.50	339.50	339.50
	Tehtud	339	—	339	338.50	338.50	338.50
1 naelsterling	Ostjad	1588	1585	1584	1587	1590	1584
	Müüjad	1596	1593	1592	1594	1597	1594
	Tehtud	—	—	—	1589	1593-1594	—
100 Saksa marka	Ostjad	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60
	Müüjad	1,66	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65
	Tehtud	—	1,64	—	1,62	—	—
100 Soome mrk.	Ostjad	935	930	930	923	910	910
	Müüjad	943	939	939	931	920	919
	Tehtud	—	938	—	—	916	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	8990	8985	8990	8990	8995	8985
	Müüjad	9040	9035	9040	9040	9040	9035
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6480	6500	6490	6490	6500	6450
	Müüjad	6530	6545	6540	6540	6550	6500
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Prantsuse franki	Ostjad	2035	2100	2110	2120	2170	2180
	Müüjad	2065	2130	2135	2145	2200	2210
	Tehtud	2060	—	—	—	—	—
100 Holl. guldenit.	Ostjad	13325	13325	13310	13325	13325	13325
	Müüjad	13425	13425	13410	13425	13425	13425
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Läti rubla	Ostjad	132	132	131.50	131.50	131.50	131.50
	Müüjad	135	135	134.50	134.50	134.50	134.50
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Tšehosl. krooni	Ostjad	985	980	980	980	980	980
	Müüjad	1025	1020	1020	1020	1020	1020
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	165	165	165	165	165	165
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1600	1600	1600	1600	1615	1615
	Müüjad	1640	1650	1650	1645	1660	1660
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	—	—	—	—	—	—
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Helwetsia franki	Ostjad	6350	6330	6330	6325	6335	6320
	Müüjad	6400	6380	6380	6375	6385	6370
	Tehtud	—	—	—	—	—	—

Rahaturg.

Eesti Panga tähtsamate arvete seis (peapangas Tallinnas, miljon markades):

	1.III.	20.III.	Liikumine.
Kassa	321,2	369,3	+ 48,1
Välisvaluuta kassas ja väljamaa pankades	669,6	657,0	- 12,6
Laenuid välisvaluutas	246,9	228,9	- 18,0
Diskont. vekslid	804,1	883,3	+ 79,2
Kontokorrent	1.803,4	1.862,2	+ 58,8
Pangatähted	1.800,0	1.900,0	+ 100,0
Riigikassa	1.473,3	1.507,9	+ 34,6
Hoiusummad	702,4	771,1	+ 68,7
	1.III.	10.III.	17.III.
Kassa osakondades	422,1	481,9	415,8

Viimane nädal on Eesti Pangalt suuremaid summasid nõudnud, kuna riigiametnikkudele enne pühi 1^{1/2} kuu palgad välja maksta tulid, s. o. summa, kaugelt üle 100 miljoni marga. Väljamaksmised on sündinud osakondade läbi riigikassa arvelt, kuna riigikassa arve peapangas suuremalt muutunud pole. Pangatähtede emissioon on tõusnud 100,0 milj. marga võrra, millest ligi pool, 48,1 milj. marka, veel kassas, s. o. fähendus summa võrra on kassa seis suurenenud. Hoiusummade juurevool peapangas, kui ka osakondades kestab edasi. Laenuid on tõusnud veelgi, kuid loota võib, et talvised tarvidused mõõdunud on ja laenuid üldsumma tõus seisma jääb. Üldiselt tundub praegu väike seisak: kevadene lagunemine on talve tõõd lõpetanud, kuna kevadine hooaeg alles laevasõiduga täieliselt algab.

Ühenduses seisakuga tundub ka Eesti mark vähe nõrgemana. 1921. ja 1922. a. märtsi kuul võis vist analoogilistel põhjustel koguni ajutist kursi langetamist tähelepanna, mis aprillini kestis. Kuna Eesti

Pank nüüd kursisid valitseb, püsib dollar endiselt 339,5, panga valuuta tagavarades on aga väikest tagasiminekut märgata. Soome mark on langetamas, 9,48 pealt 9,19 peale. Naelsterlingid, mis 1600 ümber olid, langesid 1591-ni, kõvenesid siis jälle 1594-ni.

Uusi aktsiaid on börsele toodud: Türi paberivabrikute aktsiad, tehtud 1700-ga (nom. 2000) ja Jõhvi õllevabrikute aktsiad - tehtud 12.150-13.000. Harju panga ja Tööstuse-Kaubanduse panga aktsiaid kaubeldakse endiselt 375-ga, kuna Põhja panga osftad juba 560 pakuvad. Võidulaenu koteerib Eesti Pank 102-115, kuna aprilli loosimine läheneb.

Protsteeriti vekslid jaanuari kuul s. a. kokku kõikides linnades 607 vekslit Emk. 35.163.186,75 väärtuses.

Võiturg.

12.-17. märtsini 1923. a. on Eestist võid välja-	
saadetud kokku	455 tünni.
Sellest Inglismaale	262 "
" Rootsimaale	110 "
" Daanimaaale	83 "
Väljaveoks on kõlbmataks tunnistatud	5 "

Viimase nädala jooksul valitses välisurgudel rahulik toon. Nõudmine rahaldas hädavaevalt müüjaid. Müüjad püüavad ladusid tühendada. On märgata kasvavat nõudmist margariini järele, mis või asemele majapidamistesse tungib. Tuleviku kohta on raske midagi kindlat ette ütelda.

Eesti võid noteeriti Londonis:

	Sel nädalal	Läinud näd.:		
Väga hea	200-202	200-206	sh.	per Cwt.
Hea	194-198	194-198	"	" "

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis käesoleval nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem sort pd.	600-640	Juust, kohalik, Schveitsi. . . . pd.	2400-2800
" " sõre . . . . . "	660-680	" " Holl. . . . . "	1400-1600
" " rukki . . . . . "	295-300	Munad, eksport I. s. (sinine tpl.) "	-
" " püül . . . . . "	475-500	" " II. s. . . . . "	-
Nisu, Eesti . . . . . "	330-350	Kakao, Inglis . . . . . "	1200-1400
Rukis . . . . . "	260-265	" Ameerika . . . . . "	1000-1200
" Vene, free Tallinn, Holl.k. 118 "	250-255	" Hollandi . . . . . "	1450-1600
Kaerad, toidu . . . . . "	170-180	Kohvi, Rio, Santos . . . . . "	2800-3200
Odrad, õlle . . . . . "	180-120	" Guatemala . . . . . "	3400-3600
" " " " " " " " " "	-	" Mexiko . . . . . "	3800-4200
Erned, rohelisted, Eesti . . . . . "	360	Tee, lahtine Pekoe broken, Java "	4200-4400
" " " " " " " " " "	750	" " Orange Pekoe, Java "	5300-5800
Riis, Burma II. . . . . "	535-550	" " " " " " " " " "	5800-6200
Kartulid, eksport . . . . . "	-	Suhkur, peenike, valge, Dantsigi "	1020-1030
" " piirituse . . . . . "	-	" " Ameerika . . . . . "	-
Kartuli helbed . . . . . "	250	" " Tsellon . . . . . "	1050-1060
Kartuli tärglis „Superieur“ . . . . . "	550	Siirup, kartuli, B ^o 42 . . . . . "	680-700
Piim, pudelites . . . . . ltr.	16	" " " " " " " " " "	600-620
Või, melerei, eksport . . . . . pd.	4560-4600	Sool, lahtine . . . . . "	40-42
Margariin . . . . . "	1800-1900	" " " " " " " " " "	-

Heeringad, Yarmouth, Mattie	tünn	3100—3200	Pesusooda	pd.	240—250
" Shotti Mat Full	"	3900—4100	Seebikivi 72% Inglis	"	590—600
" Mattie	"	3600—3700	Parafiin 102—110°	"	720—760
" Norra	"	3200—3500	120°—134°	"	850
Liba, sea, I. sort	pd.	1600—1680	Parkimise ekstrakt	"	450
" II.	"	—	Väävel, öie 98—100%	"	360—450
" looma, I. sort	"	800—900	Värvid, nigrosin vees sulav,	kg.	1500
" "	"	—	tsinkvalge Prants. roh. PZ.	pd.	1350
Pekk, eksport. I s.	"	1800—1920	" tinavalge Englise	"	450—550
Heinad, aasa	vaguniviisi	85—90	ooker Prants.	"	—
ristik	"	115—125	Väetisained, salpeeter, Norra	"	—
Õlikoogid, linaseemne	"	230—240	" Superfosf. (k. 6 pd.) 18-20% fr. Tall.	"	635
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	37,5—41,75	" 13—14% "	"	545
Mitkal, ekstra	"	29—30,75	" Thomasjahu k. 100kg. 17-18%	"	580
Lina, Liivi R.	10 pd.	16000—16500	" Kaalisool, 30%, kott 6 pd. frkojaam	"	405
" Võru-Petseri	"	20000—20500	" Kainiit 12% lahtine,	pd.	12,5
" "	"	—	Paber, rotatsioon	"	400
" "	"	—	Tsement, Portland, Port-Kunda	"	—
Lina seemned, õli 87 1/2% basis fr. Tall.	"	340	pütt 10 pd. 10 naela frko Tall.	"	750
külvi 98—99%	pd.	475—485	Tsement, Portland, Aseri	"	735
Takud, Cödilla I.	"	—	Kriit, toores	"	110
" II.	"	—	" pestud	"	130
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	"	62—64	Asfalt	"	—
" Newcastle	"	60—61	Tõrv, kivi	"	—
" sepa	"	65—67	" puu	"	—
Koks, valu	"	93	Lubi	"	38—42
gaasi	"	75	Gips, tükides frko Isborsk	"	15
Põlevkivi, I. sort	"	10	" jahvatatud	"	25
Põlevkivi, II. sort	"	7,5	" krovimise, loko	"	70
" III.	"	5	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	7000
Raud, sordi	"	320—225	Puumaterjalid, saetud D/B/B/	"	—
" latt	"	300—320	Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	17000—18000
" vits	"	300—320	Puumaterjalid	"	—
" raud plekk	"	450—460	" IV s.	"	11500—12500
" " tsingitud	"	640—680	" propsid; 7x7	"	6500—6800
" "	"	—	" liiprid	"	5100—5600
" "	"	—	Põletispuud, sega 20% kaski, k. sld.	"	—
Teras, Inglis	"	—	Nahk, talla, Eesti	pd. I s.	5400—5600
" Saksa	"	—	" " " " " " " "	II s.	—
" nikkel	"	—			
" vedru	"	—			
" valu	"	—			
" tööriistade	"	—			
" talla	"	380—400			
" "	"	—			
Malm	"	220—240			
Inglistina	"	5400—5600			
Seatina	"	850			
Vask, plekk punane	"	3200			
" valge	"	2800			
Tsink-plekk	"	1500			
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	"	485—500			
" Ameerika	"	550—570			
" solaar	"	—			
" auto	"	1000—1100			
" "	"	—			
" "	"	—			
Tsilindriõli, Vene	"	—			
" Ameerika	"	525—650			
Põlevkivi õli	"	200			
" pigi	"	180			
Nafta, Vene	"	—			
" Ameerika	"	220			
Petrooleum, Vene	"	230—240			
" Ameerika	"	230—240			
Bensiin	"	775—850			
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	\$ 0.12			

Lina		Prahid :	
Tallinn	— Stettin	tonn	1500
"	— Ghent	"	27 sh.
"	— Dundee	"	—
"	— Belfast	"	—
"	—	"	—
"	—	"	—
Takud +	%	"	—
Puumaterjalid D/B/B/	standard	"	—
Tallinn	— London	"	—
"	— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—
"	— Antwerpen	"	B. fr. 120
"	— Southampton	"	45 sh.
"	— Manchester	"	57 sh. 6 d.
"	—	"	—
"	—	"	—
Segakaup	tonn	"	—
Tallinn	— Stettin	"	Emk. 1200
"	— London	"	—
"	— Stockholm, või	"	Rkr. 25—35
"	—	"	—
"	—	"	—
Kartulid	"	"	—
Tallinn	"	"	—
"	"	"	—
"	"	"	—
"	"	"	—
"	"	"	—
"	"	"	—

Põllumajandusline Keskühisus
„ESTONIA“

Kõige suurem põllu-, karja- ja linnukasvatuse saaduste
eksportäri Eestis.

Esitused kodu- ja väljamaal

Peakontor: Tallinn, Jaani t. 6. Telef. 8-55; 18-91; 20-90; 20-94; 25-19.

Telegrammi adr.: „ZENTRESTONIA“

Vorstivabrik: Vladimiri tänn. nr. 4. Telef. 1-33.

Piimaäri: Vladimiri tänn. nr. 4. Telef. 5-18.

Külmetusmaja: Uus-Sadama tänn. nr. 2. Telef. 4-78.

Kauplused: „Estonia“ teatrimajas nr. 7. Telef. 8-45.

Uue Laenupanga majas, Müürivahe tänn. nr. 10. Telef. 23-09.

Vladimiri tänn. nr. 4. Telef. 5-18.

Uus-Sadama tänn. nr. 2.

Ladud: „Estonia“ teatrimajas nr. 7.

Siimeoni /Jaama tänn. nr. 2/3, ladu nr. 21.

Uus-Hollandi tänn. nr. 11, ladu nr. 9. Telef. 23-56.

Vladimiri tänn. nr. 4.

Esimest sorti
**paberossi- ja
piibutubakas**
Tubakatehas

Eslon

Tallinnas,
Munga tänav 5

Kõnetraat 9-40

Graafiline ühing
„KIRI“

Tallinnas. Lai t. 38, tel. 18-66

valmistab kõiksugu
tabelisi, planketta,
vormulaare,
palgaraamatuid,
ringkirje

**kontoritele ja
kantseleidele**

niisama ka **kontoraamatuid**
igasugu **eriliniatuuri**ga

**Töö korralik,
hinnad mõõdukad**

Ühendatud
Saapa- ja nahavabrikud A-S.

Tallinnas:

Peakontor, S. Karja tän. 18, kõnetr.: 14-03, 16-50.
Ladu, Suur Karja tänav 18, kõnetraat 15-27.
Telegr. adr.: Lederking, Tallinnas. Postkast 77.

Esimene Eestimaa Mehaniline Saapavabrik

„ESTOKING“

TALLINN.

Tallinnas, S. Tartu m. 61-c. Kõnetr. 13-06.

Valmistab ja müüb ladust suuremal arvul kõige parem. meeste-, naiste- ja lastekroom- ja shevroosaapaid, samuti on saadaval sandaalid ja meesterahva juhtsaapad.

Nõudke igast kauplusest jalanõusid kaubamärgiga

*„Estoking“
Tallinn*

Nahavabrik „SAKALA“

RAKVERES: Narva tän. 25. Kõnetraat 20.

Nahavabrik „EESTIMAA“

TALLINN: Baltiski maant. 49. Kõnetraat 375.

Valmistakse ja müüakse igat seltsi pealis- ja alusnahku parematest sise- ja väljamaa tooresnahkadest. Ostetakse iga-suguseid tooresnahku ja võetakse tooreid nahku parkimiseks.

Vabrikud töötavad uuemate masinatega ja eriteadlaste juhatusel.